

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/66/2013
Identifikačné číslo spisu:	3113010742
Dátum vydania rozhodnutia:	03.12.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Piovartsy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:3113010742.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Richarda Bureša a JUDr. Viliama Dohňanského na verejnom zasadnutí 3. decembra 2014 v Bratislave, v trestnej veci proti obvinenému B. T., pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a/ Tr. zák., o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 15. júla 2013, sp. zn. 23 To 62/2013, podľa § 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por., z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., takto

rozhodol:

I. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 15. júla 2013, sp. zn. 23 To 62/2013 a konaním, ktoré mu predchádzalo

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 319 Tr. por. a § 39 ods. 1 Tr. zák., v prospech obvineného B. T..

Napadnuté uznesenie krajského súdu sa z r u š u j e.

Z r u š u j e sa aj rozsudok Okresného súdu Trenčín z 15. mája 2013, sp. zn. 6 T 26/2013 vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Trenčín sa p r i k a z u j e, aby vec v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol.

II. Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. obvineného B. T., nar. XY v I., trvale bytom R., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou

b e r i e d o v ä z b y

podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Väzba začína plynúť okamihom vyhlásenia tohto rozsudku, t. j. 3. decembra 2014 o 09.30 hod. a vykoná sa v Ústave na výkon väzby Ilava.

Odôvodnenie

I.

Rozsudkom Okresného súdu Trenčín z 15. mája 2013, sp. zn. 6 T 26/2013, bol obvinený B. T. uznaný za vinného zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

dňa 09. februára 2013 v čase o 15.39 hod. vstúpil do herne „F.“ v R., kde podišiel k barovému pultu a následne ľavou rukou vytiahol atrapu krátkej guľovej zbrane (airsoftovej pištole) a vyžiadal mieriac zbraňou na poškodenú krupierku L. D., nar. XY, trvale bytom R., vydanie finančnej hotovosti so slovami: „Daj mi všetky peniaze a rýchlo!“, ktorá potom z obavy o svoj život z pod baru vytiahla dve buksy s finančnými hotovosťami, jednu zo zásuvky a druhú z trezora, kde počas toho sa obvinený premiestnil za bar za poškodenú a tieto dve buksy si zobral do ruky, načo následne prinútil poškodenú si ľahnúť na zem a dať si ruky za hlavu, kedy následne obvinený odišiel z herne preč, čím takto svojim konaním spôsobil poškodenej spoločnosti U., so sídlom v A., IČO: 17 640 415, škodu na odcudzenej finančnej hotovosti vo výške 794 eur.

Za to bol obvinený odsúdený podľa § 188 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 39 ods. 1 Tr. zák. s prihliadnutím na § 36 písm. l/ a § 38 ods. 3 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. obvinený bol na výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

Uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 15. júla 2013, sp. zn. 23 To 62/2013 podľa § 319 Tr. por. boli odvolania obvineného a prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín zamietnuté, pretože nie sú dôvodné. Prokurátor v odvolaní namietal použitie zmierňovacieho ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák., pretože podľa jeho názoru nebol pre takýto postup žiadny zákonný dôvod a v dôsledku toho bol obžalovanému uložený nezákonný trest. Obvinený sa odvolaním domáhal uloženia ochranného opatrenia - ochranného psychiatrického liečenia ambulantnou formou, ktoré odporučili znalci lebo u neho zistili patologické hráčstvo, ktorá závislosť bola významným faktorom pre motiváciu obvineného spáchať trestný čin.

Obvinenému bola uznesením Okresného súdu Trenčín z 18. júla 2013, sp. zn. 6 T 26/2013 započítaná do uloženého trestu odňatia slobody vykonaná väzba od 09. februára 2013 do 15. júla 2013. Výkon uloženého trestu odňatia slobody začal vykonávať dňom 15. júla 2013 a koniec trestu má stanovený 09. februára 2018.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len prokurátor) 11. septembra 2013, sp. zn. XV/1 Pz 376/13 podal na Okresnom súde Trenčín dovolanie podľa § 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por. z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. v neprospech obvineného. Dovolanie podal proti právoplatnému uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 15. júla 2013, sp. zn. 23 To 62/2013, doručeného Krajskej prokuratúre v Trenčíne 17. júla 2013 a predchádzajúcemu rozsudku Okresného súdu Trenčín z 15. mája 2013, sp. zn. 6 T 26/2013, ktorým bol porušený zákon v ustanovení § 39 ods. 1 Tr. zák. v prospech obvineného B. T.. Lehota na podanie dovolania uplynula 17. januára 2014. V dôvodoch dovolania okresnému súdu vytkol, že v rozsudku použil ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. preto, lebo obvinený trpí patologickým hráčstvom v zmysle návykovej impulzívnej poruchy, čo je potrebné zohľadniť ako okolnosť prípadu vo vzťahu k možnostiam jeho nápravy, ako aj okolnosť, ktorá charakterizuje jeho osobu ako objekt trestu vo vzťahu k jeho pomerom. Ďalej prvostupňový súd prihliadol aj na to, že spáchaný skutok a konanie obvineného nemalo nijaký nepriaznivý následok a obvinený má vyživovaciu povinnosť voči maloletému dieťaťu. Podľa názoru súdu na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje obvinenému uloženie trestu odňatia slobody pod dolnou hranicou zákonnej trestnej sadzby podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. vo výmere 5 rokov. Hoci prokurátor tento postup namietal už v podanom odvolaní, krajský súd použitie § 39 ods. 1 Tr. zák., na rozdiel od

prvostupňového súdu, navyše odôvodnil aj tým, že aplikácia tohto mimoriadneho zmiernovacieho ustanovenia je adekvátne aj vo vzťahu k ustanoveniu § 39 ods. 2 písm. d/ Tr. zák., podľa ktorého súd môže znížiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby v konaní o dohode o vine a treste. Odvolací súd mal za to, že ak obvinený na hlavnom pojednávaní urobil vyhlásenie, že je vinný, týmto spôsobom si jednoznačne vytvoril podmienky preto, aby postupoval v zmysle § 232 ods. 3 Tr. por. Krajský súd preto túto okolnosť posúdil ako ďalšiu okolnosť prípadu, dôležitú z hľadiska použitia § 39 ods. 1 Tr. zák. Postup okresného súdu odvolací súd považoval za zákonný a správny a preto odvolanie prokurátora zamietol. Podľa názoru prokurátora prvostupňový, ako ani odvolací súd sa ustanovením § 39 ods. 1 Tr. zák. dôsledne neriadili. V tej súvislosti poukázal na predchádzajúce rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (č. R 24/1966, č. R 19/1967, sp. zn. 5 Tdo 72/2012) a na to, že v danej veci neboli zistené žiadne mimoriadne a výnimočné okolnosti na strane prípadu alebo pomerov obvineného, ktoré by odôvodňovali mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby. V týchto skutočnostiach videl prokurátor naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por.

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky preto navrhol, aby podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 15. júla 2013, sp. zn. 23 To 62/2013 a rozsudkom Okresného súdu Trenčín z 15. mája 2013, sp. zn. 6 T 26/2013 bol porušený zákon v ustanovení § 39 ods. 1 Tr. zák. v prospech obvineného B. T.. Podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu v celom rozsahu, a tiež tomuto rozhodnutiu predchádzajúci rozsudok okresného súdu v časti výroku o treste a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Okresnému súdu Trenčín, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Predseda senátu súdu I. stupňa v súlade s § 376 Tr. por. doručil rovnopis dovolania obvinenému B. T. s upozornením, že sa môže k dovolaniu vyjadriť, pričom na to určil primeranú lehotu. Opatrením predsedu senátu zo 4. októbra 2013 bol obvinenému ustanovený za obhajcu JUDr. Anton Kamas. Okresný súd teda postupoval v súlade s § 376 Tr. por.

Obvinený 30. septembra 2013 a 28. novembra 2013 zaslal súdu vyjadrenie k dovolaniu prokurátora, v ktorom uviedol, že okresný aj krajský súd v jeho veci rozhodli správne a toto odsúdenie považuje za zákonné. Poškodený sa ospravedlnil. V jeho prospech nebol porušený žiadny zákon a má za to, že prokuratúra je voči nemu zaujatá a preto navrhol dovolanie zamietnuť. Obhajca obvineného v písomnom vyjadrení k dovolaniu prokurátora poukázal na to, že prvostupňový súd vzal na zreteľ všetky okolnosti prípadu a osobnostné pomery obvineného a v dôsledku nich správne uplatnil ustanovenie § 39 Tr. zák. Rovnako správny bol aj postup dovolacieho súdu, ktorý v napadnutom uznesení použil § 39 ods. 1 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu považoval za adekvátne k ustanoveniu § 39 ods. 2 písm. d/ Tr. zák., pretože obvinený uznal svoju vinu a urobil vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b/ Tr. por., pričom prokurátor prvostupňovému súdu navrhol toto vyhlásenie obvineného na hlavnom pojednávaní prijať. Z týchto dôvodov navrhol, aby najvyšší súd dovolanie prokurátora zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) postupom podľa § 378 Tr. por. predbežne preskúmal predložený spisový materiál i dovolanie generálneho prokurátora a zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h/ Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por.), po rozhodnutí o riadnom opravnom prostriedku (§ 372 Tr. por.) a v lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.). Zároveň dospel k záveru, že dovolaniu je potrebné na verejnom zasadnutí (§ 383, § 384 a § 386 Tr. por.) vyhovieť, pretože zistil dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por.

Jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov je dovolanie (ôsma hlava Trestného poriadku č. 301/2005 Z.z.), ktorého účelom je náprava najzávažnejších procesných a hmotnoprávných pochybení (§ 371 ods. 1 Tr. por.) v právoplatných súdnych rozhodnutiach. Ich mimoriadnosť spočíva aj v tom, že sa dotýkajú zásad stability a istoty právnych vzťahov. Možnosti úspešného podania dovolania s ohľadom na striktné vymedzenie jeho dôvodnosti sú preto značne zúžené a to aj z toho dôvodu, že dovolací súd je viazaný dôvodmi podaného dovolania (§ 385 Tr. por.). Navyše uplatnené dovolacie námietky musia byť vecne a právne podložené tak, aby aj skutočne, nielen formálne napĺňali dovolacie dôvody uvedené v §

371 ods. 1 Tr. por., pričom dovolacie dôvody uvedené pod písm. a/ - písm. g/ možno uplatniť iba vtedy, ak boli namietané najneskôr v odvolacom konaní a podľa písm. i/ ods. 1, ods. 3 tohto ustanovenia možno použiť iba za tej situácie, ak zistené porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného.

Na úvod najvyšší súd konštatuje, že v minulosti už bolo použitie alebo nepoužitie tohto mimoriadneho zmierňovacieho ustanovenia riešené dovolacím súdom a to v nadväznosti na § 371 ods. 1 písm. i/, písm. h/ Tr. por. Rozdielnosť súdnej praxe v tejto otázke bola riešená zjednocujúcim stanoviskom trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2010, sp. zn. Tpj 46/2010, publikovaným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 1/2011 pod poradovým číslom 5. Z tohto stanoviska je zrejmé, že hmotnoprávne ustanovenie § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu je obdobné ako všeobecné hľadiská pri ukladaní druhu trestu a jeho výmery v zmysle § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Tr. zák. a nasledujúce, a nemožno ho podriaďovať „pod nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Z toho dôvodu výrok o treste možno úspešne napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. lebo ide o špeciálne hmotnoprávny dôvod týkajúci sa výroku o treste, na rozdiel od ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., ktoré je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom kogentnej povahy.

Pritom dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. je naplnený iba vtedy, ak bol obvinenému uložený trest aj za použitia § 39 Tr. zák., hoci preto neboli naplnené zákonné podmienky, v dôsledku čoho uložený trest je nezákonný. Povedané inak, nepoužitie § 39 Tr. zák. nezakladá žiadny dovolací dôvod lebo uložený trest mimo aplikácie mimoriadneho zmierňovacieho ustanovenia sa nemôže bez ďalšieho javiť ako nezákonný.

Podľa uvedeného zjednocovacieho stanoviska však nemožno namietat len samotnú neprimeranosť uloženého trestu, ale aj neexistenciu konkrétnych okolností prípadu a pomerov páchatel'a, ktoré by odôvodňovali zníženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Teda použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. musí nastať za situácie, keď nebolo odôvodnené žiadnymi takými konkrétnymi skutočnosťami, ktoré by použitie tohto mimoriadneho zmierňovacieho ustanovenia bolo zákonné a správne. V posudzovanom prípade sa tak stalo a preto je dovolanie prokurátora opodstatnené.

Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. sa pritom vzťahuje na výrok o treste v dvoch smeroch. Po prvé uloženie trestu mimo zákonu stanovenej trestnej sadzby, teda mimo zákonného rozpätia, aj keď sa trest zvyšuje nad hornú hranicu alebo znižuje pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby, čo je aj dovolaním namietané použitie mimoriadneho zníženia dolnej hranice trestnej sadzby. Po druhé, uloženie takého druhu trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa.

Za zločin lúpeže podľa § 188 ods. 2 Tr. zák., z ktorého bol obvinený právoplatne uznaný za vinného je možné páchatel'ovi uložiť trest odňatia slobody na sedem rokov až dvanásť rokov.

Podľa § 39 ods. 1 Tr. zák., ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby stanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom.

Generálny prokurátor poukázal na to, že okresný súd použitie § 39 ods. 1 Tr. zák. oprel o to, že na obvineného sa hľadí akoby nebol odsúdený, že trpí patologickým hráčstvom v zmysle návykovej impulzívnej poruchy, že spáchaný skutok a konanie obvineného nemalo nepriaznivý následok a má vyživovaciu povinnosť voči maloletému dieťaťu. Krajský súd túto nezákonnosť nenapravil, ale naopak ju potvrdil a prehĺbil konštatovaním, že vyhlásenie obvineného na hlavnom pojednávaní o jeho vine sa rovná konaniu o dohode o vine a treste (§ 39 ods. 2 písm. d/ Tr. zák.), čo je podmienkou pre postup podľa § 232 ods. 3 Tr. por., teda ide o ďalšiu okolnosť prípadu, dôležitú z hľadiska použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák.

Podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. okolnosti prípadu v spojení s ďalšími tam uvedenými podmienkami môžu byť iba okolnosti, ktoré sú súčasťou skutku, resp. vo výnimočnom prípade aj také, ktoré síce nie sú nevyhnutnou súčasťou príslušnej skutkovej podstaty, ale v danej kvalite a kvantite sa pravidelne nevyskytujú. Pomery obvineného sa týkajú jeho osobnostného hodnotenia - charakterizujú jeho osobu ako objektu trestu a jeho citelnosti pre neho a význam týchto pomerov sa zhodnotí vo všetkých týchto súvislostiach významných pre jeho nápravu a z toho plynúci záver musí byť zjavný, že trest uložený v rámci zákonnej trestnej sadzby by obvinený pociťoval podstatne citelnejšie ako iní páchatelia. Teda, že by bol neprimerane prísny a súčasne, že narušenosť obvineného nie je až taká závažná, aby bolo potrebné na neho pôsobiť trestom dlhšieho trvania.

V aplikačnej praxi súdov okolnosťami prípadu sú všetky skutočnosti, ktoré majú vplyv na posúdenie povahy, charakteru a závažnosti trestného činu, vrátane možnosti nápravy obvineného. Za pomery obvineného možno zas považovať viac významných poľahčujúcich okolností pri nedostatku priťažujúcich okolností. Daný prípad však do tejto praxe nezapadá.

Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza a to bolo známe už v čase rozhodovania okresného aj krajského súdu, že obvinený od roku 2006 do roku 2012 spáchal 7 rôznych úmyselných trestných činov a to aj trestný čin lúpeže, pričom spáchanie trestných skutkov sa nezahladzuje na rozdiel od odsúdenia. Amnestiou prezidenta Slovenskej republiky z 2. januára 2013 mu bol odpustený výkon zvyšku trestu odňatia slobody a prejednávaneho skutku právoplatne kvalifikovaného ako zločin lúpeže sa dopustil 9. februára 2013. Zločin lúpeže bol dokonaný, teda z plánovaného konania obvineného nastal škodlivý následok v podobe získania neoprávneného majetkového prospechu, ktorý bol vrátený až po zákroku príslušníkov polície a nie z vlastnej vôle obvineného. K priznaniu obvineného došlo až pod ťarchou dôkazov. V dobe tohto zločinu jeho rozpoznávacie a ovládacie schopnosti boli plne zachované, čo je zrejmé zo znaleckého dokazovania. O maloleté dieťa sa obvinený v skutočnosti nemohol ani starať a jeho vyživovacia povinnosť k nemu nemohla byť reálna lebo tesne pred spáchaním tohto činu bol vo výkone trestu. Vyhlásenie obvineného na hlavnom pojednávaní, že je vinný zo spáchania žalovaného činu, ktoré okresný súd aj na návrh prokurátora prijal uznesením nemôže byť dané na úroveň konania o dohode o vine a treste. Absentuje totiž dohoda o treste a ustanovenie § 39 ods. 2 písm. d/ Tr. zák. s mimoriadnym znížením trestu pri prijatí vyhlásenia obvineného na hlavnom pojednávaní vôbec nespája.

Vzhľadom na uvedené použitie mimoriadneho zmierňujúceho ustanovenia podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. v tejto veci bolo neprípustné. Námietky generálneho prokurátora sú preto dôvodné, použitie zmierňovacieho ustanovenia v zmysle § 39 ods. 1 Tr. zák. bolo v posudzovanej veci nedôvodné, v dôsledku čoho je uložený trest nezákonný lebo je mimo zákonnej trestnej sadzby.

Najvyšší súd na základe vyššie uvedených úvah a právnych záverov dospel k záveru, že v trestnej veci obvineného B. T. dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. bol preukázaný a preto dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vyhovel v celom rozsahu, spôsobom ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

II.

Obvinený B. T. bol do dňa tohto rozhodnutia vo výkone trestu odňatia slobody. Zrušením výroku o treste a spôsobe jeho výkonu, pri nezmenenom výroku o vine zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 2 Tr. zák. by obvinený musel byť prepustený na slobodu.

Doposiaľ z uloženého trestu so započítaním vykonanej väzby vykonal 21 mesiacov a 24 dní a koniec trestu má 9. februára 2018.

Pobyt obvineného na slobode podľa záverov psychiatrického znaleckého posudku by mohol byť pre spoločnosť nebezpečný. V minulosti obvinený spáchal rôznu úmyselnú trestnú činnosť, za ktorú bol opakovane vo výkone trestu odňatia slobody. U obvineného je teda obava, že by mohol pokračovať v

páchaní rôznej úmyselnej trestnej činnosti. Na základe uvedeného dovolací súd s poukazom na ustanovenie § 380 ods. 2 Tr. por. zobral obvineného do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Väzba začína plynúť okamihom vyhlásenia tohto rozsudku, t. j. 3. decembra 2014 o 09.30 hod. a vykoná sa v Ústave na výkon väzby Ilava.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.